

Sociale Raad Tilburg

Sociale Raad Tilburg
Spoorlaan 444
5038 CH Tilburg

Gemeente Tilburg
College van burgemeester en wethouders
Tav. wethouder mevr. E. Kostermans
Postbus 90155
5000 LH Tilburg

Tilburg, 8 oktober 2024
Betreft: SRT-advies "Anti-discriminatie Agenda - Gemeente Tilburg"
Kenmerk: 24/025

Geachte wethouder Kostermans,

De Sociale Raad Tilburg (SRT) brengt hierbij advies uit over de "Anti-discriminatie Agenda - Gemeente Tilburg". Dit SRT-advies is gebaseerd op de versie van de "Anti-discriminatie Agenda" die wij op 24 september 2024 hebben ontvangen en het gesprek daarover op 2 oktober 2024 met een aantal beleidsmedewerkers van de gemeente.

Algemeen

De SRT spreekt zijn waardering uit voor de "Anti-discriminatie Agenda - Gemeente Tilburg". Er ligt een stevige en ambitieuze agenda. De ervaringen van burgers van Tilburg vormen een belangrijk onderdeel van de onderbouwing naast wetenschappelijke inzichten en onderzoeken.

De SRT is zich er zeer van bewust dat er in onze samenleving discriminatie plaatsvindt en diverse leden kunnen daarbij ook vanuit eigen ervaringen en ervaringen in hun omgeving spreken. Toch zijn wij geschrokken van de verhalen die verteld en opgeschreven zijn. Dit benadrukt vooral de grote urgentie waarmee deze problemen aangepakt moeten worden. Discriminatie is een complex probleem dat vraagt om een stevige en goed doordachte aanpak. Het vraagt, zoals we in het SRT-advies over "Inclusie" schreven, "om overtuiging, keuzes maken, hard werken, doorzettingsvermogen en tijd".¹ Inclusie en het bestrijden van discriminatie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.

Gemeente Tilburg en dienstverlening

Gemeente Tilburg benoemt voor zichzelf drie rollen met betrekking tot het bestrijden van discriminatie.

1. Aanjaagrol die gericht is op het gezamenlijk met partners en sectoren uitvoeren van de agenda.
2. Als werkgever verantwoordelijk voor tegengaan van discriminatie op de werkvloer en in het selectieproces
3. In de rol als dienstverlener dient de gemeente het goede voorbeeld te geven in de interactie met de inwoners en ondernemers in Tilburg.

¹ SRT-advies "Inclusie", juni 2021
SRT-advies: "Inclusie" (socialeraadtilburg.nl)

Deze drie rollen zijn alle drie van belang. Wij willen graag extra aandacht vragen voor de rol van de gemeente als dienstverlener. Er wordt beschreven hoe de gemeente werkt, de klantgedreven dienstverlening, de inclusieve en toegankelijke communicatie. Wat we hier echter missen, is de toespitsing op discriminatie, het herkennen en het bestrijden ervan. In paragraaf 5 “Interventies: gemeentebreed en sectorspecifiek” wordt beschreven wat er al gebeurt en wat er toegevoegd wordt. Daar staan veel zinvolle acties en aandachtspunten in en het is terecht dat ook organisaties in de stad aangesproken worden op het bestrijden van discriminatie. Ook hier missen we de opgave die de gemeente zichzelf stelt wat betreft dienstverlening in de stad en herkennen en bestrijden van racisme. De gemeente Tilburg is op veel plaatsen en met veel opdrachten in de stad en in de dorpen actief om burgers te helpen en te ondersteunen, te voorzien van de juiste papieren en middelen en antwoord te geven op vele vragen. Denk daarbij aan de Toegang Tilburg, de zorg en ondersteuning die geboden worden, het verstreken van uitkeringen. Er is dus vele momenten en op vele manieren contacten met inwoners. Uitgelezen kansen om alert te zijn op signalen van discriminatie en op het bestrijden ervan én op het herkennen van onbedoelde discriminatie binnen (gemeentelijke) systemen. In de toelichting door de beleidsmedewerkers van de gemeente werd aangegeven dat de aandacht voor en het tegengaan van discriminatie bij dienstverlening al een aandachtspunt is en dat dit ook in de werkwijze van de gemeente opgenomen is.

De SRT adviseert om de opgave die de gemeente zichzelf stelt wat betreft de dienstverlening aan inwoners op te nemen in deze “Anti-discriminatie Agenda” zodat dit ook bekend is.

De SRT adviseert daarnaast om bij “Interventies “ ook op te nemen wat de gemeente op dit terrein al doet en wat er toegevoegd wordt. Daardoor ontstaat er een evenwichtiger beeld van wat de gemeente zelf doet en wat zij vraagt van anderen.

Ervaringen van inwoners als basis

Ervaringen en verhalen van inwoners vormen mede de basis van deze agenda. Er is gesproken met 89 Tilburgers die samen een breed en gedetailleerd beeld geven van (vormen van) discriminatie. Daarnaast zijn er gesprekken gevoerd met personen uit bepaalde sectoren om inzicht te krijgen in hun werkwijze en aanpak. Tot slot zijn er ontwerpessies georganiseerd waar een veelheid aan ideeën zijn ontstaan en uitgewerkt. Al deze ervaringen en verhalen samen zorgen voor specifieke beelden en inzichten en geven een beeld van de dagelijkse werkelijkheid van discriminatie.

De SRT onderschrijft deze werkwijze natuurlijk van harte. Er is flink geïnvesteerd in het luisteren naar en ophalen van ervaringen van inwoners. Daarbij is er ook zorgvuldig gezocht en overwogen wie er allemaal aan het woord moeten komen om een zo breed en divers mogelijk beeld te krijgen van discriminatie in de stad. Om zicht en grip te krijgen op de diverse uitingen van discriminatie is het inderdaad noodzakelijk om zo breed ervaringen op te halen.

Zoals u weet, vinden wij het van groot belang dat ervaringsdeskundigen en ervaringskennis ingezet worden. Ervaringskennis is nodig om de inzichten te verwerven die essentieel zijn voor relevant en adequaat beleid en uitvoering.

De SRT adviseert om de ervaringen en verhalen van inwoners op te blijven halen en in te blijven zetten als belangrijke bron. Zorg daarbij ook dat inwoners die hun verhalen gedeeld hebben, geïnformeerd worden over wat ermee wordt gedaan.

De SRT adviseert ook om de gehanteerde werkwijze te continueren en te borgen.

Signalen ophalen en luisteren naar inwoners

Er is bij deze agenda gekozen om veel te investeren in gesprekken met groepen die discriminatie ervaren en met sectoren waar discriminatie plaatsvindt. Dit is geen uitputtende lijst. Discriminatie vindt op allerlei plekken in de samenleving plaats en kan allerlei vormen aannemen. Het is noodzaak om dat voor ogen te blijven houden.

Als de ervaringen van inwoners de basis voor deze agenda moeten blijven, is het van groot belang goed na te denken hoe dat dan ook in de toekomst gerealiseerd en vastgelegd kan worden.

Er zijn diverse mogelijkheden om dat structureel te borgen.

- **Meldingsbereidheid**

Veel inwoners melden niet zo snel dat zij discriminatie ervaren. Daar liggen vaak andere ervaringen aan ten grondslag.

- Bij eerdere meldingen hebben mensen zich niet gehoord gevoeld of zijn ze afgewimpeld. Er wordt niets gedaan met een melding of mensen horen er niets meer over.
- Er is groeiend wantrouwen naar de overheid waardoor sommigen geloven dat de overheid toch niets zal doen met hun ervaringen.
- Procedures zijn ingewikkeld en kunnen soms alleen maar digitaal.
- Inwoners die de Nederlandse taal niet goed beheersen, lopen vast in de papieren en wat er van hen gevraagd wordt.

De meldingsbereidheid moet hoger worden en, zoals u ook aangeeft, dit betekent dat het gemakkelijker en veiliger moet worden om te melden.

De vraag is hoe we kunnen zorgen dat mensen wel bereid zijn hun ervaringen en verhalen te delen.

- **Ervaringen melden**

Mensen zoeken vaak naar manieren om vragen te stellen, informatie te halen en zaken te melden. Een hele grote groep in onze samenleving zoekt dat dichtbij huis. Wat zij nodig hebben is een fysieke plek, laagdrempelig, toegankelijk en vertrouwd waar zij met een kop koffie erbij hun verhaal kunnen doen. Als we de ervaringen van deze groep inwoners willen horen en kennen, zal rekening gehouden moeten worden met wat zij nodig hebben.

Voor een andere groep geldt dat zij juist wel digitaal willen en zullen melden. Sommigen vinden bellen of een gesprek juist lastig en willen liever wat anoniemer en digitaal hun verhaal doen. Het is dus van belang meerdere mogelijkheden aan te bieden zodat iedereen kan kiezen voor wat op dat moment het beste bij haar of hem past.

- **Fijnmazig netwerk bouwen**

Mensen die iets meemaken, toch zeker als het hen erg raakt, willen hun verhaal wel delen maar vaak graag bij iemand die ze vertrouwen. In wijken en buurten zijn veel betaalde en onbetaalde medewerkers van organisaties en bedrijven actief waarvan sommigen nauwe contacten hebben met inwoners. Denk daarbij aan de sleutelpersonen in Tilburg Noord, sociaal makelaars, buurtwerkers, organisaties zoals het Ronde Tafelhuis, kappers. Betrek hen bij deze "Anti-discriminatie agenda" en zorg dat zij alert worden op ervaringen en zorg voor een plaats of persoon waar zij mensen laagdrempelig naar kunnen verwijzen.

De SRT adviseert een fijnmazig netwerk te bouwen met betaalde en onbetaalde medewerkers van organisaties en bedrijven die actief zijn in wijken, buurten en dorpen zodat zij ervaringen van discriminatie herkennen en door kunnen geven aan een centrale plek.

- **Vertrouwenspersonen**

Een speciale groep om contact mee te onderhouden zijn de vertrouwenspersonen van de diverse organisaties in de stad. Ook zij kunnen een rol spelen bij het in beeld brengen van ervaringen van discriminatie.

De SRT adviseert het gesprek met vertrouwenspersonen aan te gaan en met hen te bespreken hoe zij een bijdrage kunnen leveren aan het gesprek over en bestrijden van discriminatie.

- **RADAR**

Zoals u zelf ook aangeeft, RADAR als meldpunt van discriminatie is erg onbekend in de stad. Het is dus zinvol om een strategie op te zetten om de naamsbekendheid van RADAR en wat zij doen te vergroten. Daarbij worden ook al een aantal voorstellen gedaan.

De SRT adviseert daarbij vooral uit te gaan van wat voor inwoners van belang is om eerder en meer te melden. Dus allereerst in kaart brengen wat inwoners nodig hebben en daarna bespreken of en hoe RADAR dat kan bieden.

De SRT adviseert RADAR te vragen frequenter te rapporteren aan de gemeente Tilburg zodat ook sneller veranderingen gezien worden en beleid en uitvoering aangepast kunnen worden.

Klankbordgroep

De SRT ondersteunt van harte het instellen van een “Klankbordgroep”. Daarbij is het wel van belang dat duidelijk omschreven wordt wat de positie, het doel en werkwijze van deze Klankbordgroep is. Het mag geen vinkje op papier worden maar deze moet daadwerkelijk invloed hebben om te komen tot aanpassingen en verbeteringen van beleid en uitvoering.

De samenstelling van de Klankbordgroep moet zo divers mogelijk zijn. Door zowel vertegenwoordigers van (belangen)organisaties als een aantal burgers op persoonlijke titel uit te nodigen voor lidmaatschap, wordt er een breed perspectief ingebracht wat betreft ervaringen, in de vraagstelling en in de discussies.

De SRT dringt erop aan dat er een duidelijke opdracht gegeven wordt aan de Klankbordgroep en dat de positie binnen de gemeentelijke procedures duidelijk is zodat zij ook echt impact hebben.

Communicatie

Communicatie speelt een belangrijke rol bij bewustwording van discriminatie en bij het leren herkennen van onbewuste discriminatie. Het gesprek aangaan, dialogen organiseren, bewustwordingstrajecten, themabijeenkomsten: dit is nodig om met elkaar te leren wat discriminatie is, wat het doet met mensen en om samen uit te zoeken hoe het anders kan en hoe we kunnen werken aan een inclusieve samenleving.

Preventie is de beste weg om discriminatie te voorkomen. Dat vraagt wel dat er op tijd en op vele plaatsen hieraan gewerkt wordt.

De SRT adviseert om een stevige aanpak wat betreft preventie en communicatie vast te leggen.

Sectoren

Door de gekozen werkwijze zijn er per sector mechanismen zichtbaar geworden en inzichten opgedaan. Daardoor is het mogelijk maatregelen in te zetten die specifiek voor die sector gelden om zo iets op gang te brengen. De gemeente Tilburg kan hier vooral een aanjaagrol pakken door thema's te agenderen en effectiviteit van maatregelen te volgen, ook op de terreinen waar ze zelf minder uitvoerend aanwezig is.

- **Sector - Arbeidsmarkt**

De krappe arbeidsmarkt zorgt ervoor dat werkgevers meer belang hebben bij het werven en behouden van personeel. Dit biedt kansen voor groepen werknemers die minder gemakkelijk aangenomen worden.

Bedrijven moeten zich ook verhouden tot de veranderende samenleving en de grote diversiteit in onze samenleving. Zij hebben er belang bij dat hun personeelsbestand een afspiegeling is van die maatschappij. Dit komt ten goede aan hun (bedrijfs)resultaten.

De SRT adviseert om deze kansen op de arbeidsmarkt optimaal te benutten en om werkgevers aan te spreken en te ondersteunen bij een aannamebeleid dat inclusief is en discriminatie op de werkvloer bestrijdt.

- **Sector - Woningmarkt**

De interventies bij de sector woningmarkt zijn nog niet voldoende concreet en enkel beperkt tot de (particuliere) huurmarkt. Uit de gesprekken blijkt dat ook op de koopmarkt mensen te maken hebben met discriminatie en de vertegenwoordiger van de branche bevestigt dat makelaars daarin mee gaan. Wonen is een essentieel onderdeel van bestaanszekerheid en dat vraagt dan ook een stevige inzet om dat voor iedereen bereikbaar te maken.

De SRT adviseert concretere en stevigere interventies te formuleren, alert te zijn op signalen op de koopmarkt en ook daarvoor interventies te bedenken.

- **Sector - Onderwijs**

Onderwijs is een belangrijke plaats in het leven van kinderen en jongeren. Dit moet een veilige plek zijn waar iedereen zich gehoord en gezien voelt en waar elk kind met respect behandeld wordt zowel door de leerkrachten als door de medeleerlingen. Het leren van waarden en normen is dan ook een onderdeel van het onderwijs evenals het hanteren van gedragsregels en sancties. Daar hoort ook bij: het gesprek (leren) aangaan met elkaar, luisteren naar en aandacht en respect hebben voor elkaar. Zo worden zij voorbereid op het volwassen leven en het doel is dat zij verantwoordelijke volwassenen worden.

Als binnen het onderwijs zaken voor kinderen en jongeren niet goed verlopen, lopen kinderen en jongeren schade op. Er is dan een grote kans dat zij (later) een beroep doen om ondersteuning en hulp vanuit Jeugdzorg. Kortom, het onderwijs moet de norm stellen en de gemeente mag de onderwijsinstellingen daarop aanspreken.

De SRT adviseert dat de gemeente vanuit die gezamenlijke én eigen verantwoordelijkheid voor kinderen en jongeren inclusie, discriminatie en het bestrijden van discriminatie agendeert bij het overleg met het onderwijs en aandringt op maatregelen om dit goed aan te pakken.

- **Sector - Op straat en in de wijk**

Discriminatie in de openbare ruimte neemt toe. Meldingen van straatintimidatie worden niet altijd serieus genomen. Veiligheid op straat en serieus nemen van meldingen zijn de eerste stappen die gezet moeten worden. De politie en de boa's kunnen hier een rol spelen en het verschil maken.

De SRT dringt erop aan dat de gemeente het gesprek hierover aangaat met de politie en de boa's. De SRT adviseert dat de gemeente ook de randvoorwaardelijke zaken die onder haar verantwoordelijkheid vallen, bijvoorbeeld straatverlichting, aanpakt en regelt.

- **Sector - Horeca**

Wat opvalt bij de verhalen over de horeca is dat er weinig cijfers bekend zijn over discriminatie terwijl uit de verhalen duidelijk wordt dat het wel veel voorkomt. Het tweede dat opvalt is dat de sector zelf nauwelijks reflecteert op wat er in hun sector en in hun uitgaansgelegenheden gebeurt.

De SRT adviseert om de sector stevig te bevragen op hun beleid en aanpak van discriminatie en het bestrijden ervan. Daarbij moet ook aandacht zijn voor de fysieke toegankelijkheid van horecagelegenheden.

En wij adviseren dat de gemeente daar waar mogelijk consequenties verbindt aan het niet aanpakken van discriminatie.

- **Sector – (Gezondheids)zorg**

De term 'gezondheidszorg' roept een specifiek beeld op. Er is echter een breder werkveld 'zorg' en het woord 'zorg' omvat veel meer en roept ook andere associaties op. Toch zeker in de huidige tijd waarin zorg ook steeds meer gegeven moet worden op een informele manier of een beroep gedaan wordt op het sociaal netwerk, is het van belang om bij die werkelijkheid aan te sluiten.

De SRT adviseert om te spreken over de sector "Zorg" of "(Gezondheids)zorg". De focus is dan breder en neemt ook andere vormen zoals onbetaalde, informele en mantelzorg mee.

Ook in de zorg is goede communicatie een essentieel onderdeel van een inclusieve aanpak.

Cultuursensitief werken is van belang waarbij ervaringskennis soms onmisbaar is. Faciliteiten als tolken zijn soms onontbeerlijk voor een goed begrip over en weer. Daar uit gebrek aan tijd en of middelen overheen stappen is pennywise en poundfoolish.

Belangrijk aandachtspunt voor de zorg is dat de vele ZZP-ers die in deze sector werkzaam zijn worden aangehaakt aan een inclusief beleid.

Roma en Sinti

In "Deel 1: Rapport Interviewfase" worden drie groepen genoemd die ook te maken hebben met discriminatie en die nog niet opgenomen zijn in het huidige rapport. Wij adviseren u de Roma en Sinti hier nog aan toevoegen zodat ook zij met name genoemd worden in dit rapport en er ook aandacht is voor hen.

Dag tegen Racisme en Discriminatie

Het college wil een jaarlijkse dag tegen racisme en discriminatie instellen en wel op 21 maart, de jaarlijkse internationale campagne “Dag tegen Racisme en Discriminatie”.

De SRT adviseert om deze af te sluiten met een feest om inclusie te vieren. Zo worden racisme, discriminatie en uitsluiting verbonden aan wat we graag tot stand willen brengen: een inclusieve stad.

Tilburgerschap

De SRT vraagt zich af of de gemeente Tilburg nog actief werkt aan ‘Tilburgerschap’. Het vormgeven aan Tilburgerschap kan helpend zijn om waarden en normen die wij als Tilburgse samenleving van belang vinden, te benoemen en uit te dragen. Eén daarvan kan zijn: wij accepteren geen discriminatie. De SRT hoort graag of en hoe Tilburgerschap (nog) een plaats heeft.

Financiën en ambities

Wij lezen in deze “Anti-discriminatie Agenda” veel ambities. En dat is terecht: er is veel werk aan de winkel en het moet snel opgepakt worden.

De financiële middelen zijn echter beperkt. Dat levert wel een spanningsveld op.

De SRT is benieuwd hoe met de beperkte financiële middelen dit ambitieuze plan toch uitgevoerd kan worden.

Tot slot

Het bestrijden van discriminatie en het werken aan een inclusieve stad zijn voor de SRT zeer belangrijke aandachtspunten. Wij blijven hier dan ook graag met u over in gesprek.

Mochten er naar aanleiding van dit advies vragen zijn dan horen we die graag van u.

Met vriendelijke groet,
namens de Sociale Raad Tilburg,

Dion van den Berg,
Voorzitter Sociale Raad Tilburg